

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZ PARIZA

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum iz Pariza, sačinjen u Parizu 12. decembra 2015. godine, u originalu na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma iz Pariza, u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

PARIS AGREEMENT

The Parties to this Agreement,

Being Parties to the United Nations Framework Convention on Climate Change, hereinafter referred to as “the Convention”,

Pursuant to the Durban Platform for Enhanced Action established by decision 1/CP.17 of the Conference of the Parties to the Convention at its seventeenth session,

In pursuit of the objective of the Convention, and being guided by its principles, including the principle of equity and common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances,

Recognizing the need for an effective and progressive response to the urgent threat of climate change on the basis of the best available scientific knowledge,

Also recognizing the specific needs and special circumstances of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change, as provided for in the Convention,

Taking full account of the specific needs and special situations of the least developed countries with regard to funding and transfer of technology,

Recognizing that Parties may be affected not only by climate change, but also by the impacts of the measures taken in response to it,

Emphasizing the intrinsic relationship that climate change actions, responses and impacts have with equitable access to sustainable development and eradication of poverty,

Recognizing the fundamental priority of safeguarding food security and ending hunger, and the particular vulnerabilities of food production systems to the adverse impacts of climate change,

Taking into account the imperatives of a just transition of the workforce and the creation of decent work and quality jobs in accordance with nationally defined development priorities,

Acknowledging that climate change is a common concern of humankind, Parties should, when taking action to address climate change, respect, promote and consider their respective obligations on human rights, the right to health, the rights of indigenous peoples, local communities, migrants, children, persons with disabilities and people in vulnerable situations and the right to development, as well as gender equality, empowerment of women and intergenerational equity,

Recognizing the importance of the conservation and enhancement, as appropriate, of sinks and reservoirs of the greenhouse gases referred to in the Convention,

Noting the importance of ensuring the integrity of all ecosystems, including oceans, and the protection of biodiversity, recognized by some cultures as Mother Earth, and noting the importance for some of the concept of “climate justice”, when taking action to address climate change,

Affirming the importance of education, training, public awareness, public participation, public access to information and cooperation at all levels on the matters addressed in this Agreement,

Recognizing the importance of the engagements of all levels of government and various actors, in accordance with respective national legislations of Parties, in addressing climate change,

Also recognizing that sustainable lifestyles and sustainable patterns of consumption and production, with developed country Parties taking the lead, play an important role in addressing climate change,

Have agreed as follows:

Article 1

For the purpose of this Agreement, the definitions contained in Article 1 of the Convention shall apply. In addition:

1. "Convention" means the United Nations Framework Convention on Climate Change, adopted in New York on 9 May 1992.
2. "Conference of the Parties" means the Conference of the Parties to the Convention.
3. "Party" means a Party to this Agreement.

Article 2

1. This Agreement, in enhancing the implementation of the Convention, including its objective, aims to strengthen the global response to the threat of climate change, in the context of sustainable development and efforts to eradicate poverty, including by:

(a) Holding the increase in the global average temperature to well below 2 C above pre-industrial levels and to pursue efforts to limit the temperature increase to 1.5 C above pre-industrial levels, recognizing that this would significantly reduce the risks and impacts of climate change;

(b) Increasing the ability to adapt to the adverse impacts of climate change and foster climate resilience and low greenhouse gas emissions development, in a manner that does not threaten food production;

(c) Making finance flows consistent with a pathway towards low greenhouse gas emissions and climate-resilient development.

2. This Agreement will be implemented to reflect equity and the principle of common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances.

Article 3

As nationally determined contributions to the global response to climate change, all Parties are to undertake and communicate ambitious efforts as defined in Articles 4, 7, 9, 10, 11 and 13 with the view to achieving the purpose of this Agreement as set out in Article 2. The efforts of all Parties will represent a progression over time, while recognizing the need to support developing country Parties for the effective implementation of this Agreement.

Article 4

1. In order to achieve the long-term temperature goal set out in Article 2, Parties aim to reach global peaking of greenhouse gas emissions as soon as possible, recognizing that peaking will take longer for developing country Parties, and to undertake rapid reductions thereafter in accordance with best available science, so as to achieve a balance between anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases in the second half of this century, on the basis of equity, and in the context of sustainable development and efforts to eradicate poverty.

2. Each Party shall prepare, communicate and maintain successive nationally determined contributions that it intends to achieve. Parties shall pursue domestic mitigation measures, with the aim of achieving the objectives of such contributions.
3. Each Party's successive nationally determined contribution will represent a progression beyond the Party's then current nationally determined contribution and reflect its highest possible ambition, reflecting its common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances.
4. Developed country Parties should continue taking the lead by undertaking economy-wide absolute emission reduction targets. Developing country Parties should continue enhancing their mitigation efforts, and are encouraged to move over time towards economy-wide emission reduction or limitation targets in the light of different national circumstances.
5. Support shall be provided to developing country Parties for the implementation of this Article, in accordance with Articles 9, 10 and 11, recognizing that enhanced support for developing country Parties will allow for higher ambition in their actions.
6. The least developed countries and small island developing States may prepare and communicate strategies, plans and actions for low greenhouse gas emissions development reflecting their special circumstances.
7. Mitigation co-benefits resulting from Parties' adaptation actions and/or economic diversification plans can contribute to mitigation outcomes under this Article.
8. In communicating their nationally determined contributions, all Parties shall provide the information necessary for clarity, transparency and understanding in accordance with decision 1/CP.21 and any relevant decisions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.
9. Each Party shall communicate a nationally determined contribution every five years in accordance with decision 1/CP.21 and any relevant decisions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement and be informed by the outcomes of the global stocktake referred to in Article 14.
10. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall consider common time frames for nationally determined contributions at its first session.
11. A Party may at any time adjust its existing nationally determined contribution with a view to enhancing its level of ambition, in accordance with guidance adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.
12. Nationally determined contributions communicated by Parties shall be recorded in a public registry maintained by the secretariat.
13. Parties shall account for their nationally determined contributions. In accounting for anthropogenic emissions and removals corresponding to their nationally determined contributions, Parties shall promote environmental integrity, transparency, accuracy, completeness, comparability and consistency, and ensure the avoidance of double counting, in accordance with guidance adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.
14. In the context of their nationally determined contributions, when recognizing and implementing mitigation actions with respect to anthropogenic emissions and removals, Parties should take into account, as appropriate, existing methods and

guidance under the Convention, in the light of the provisions of paragraph 13 of this Article.

15. Parties shall take into consideration in the implementation of this Agreement the concerns of Parties with economies most affected by the impacts of response measures, particularly developing country Parties.

16. Parties, including regional economic integration organizations and their member States, that have reached an agreement to act jointly under paragraph 2 of this Article shall notify the secretariat of the terms of that agreement, including the emission level allocated to each Party within the relevant time period, when they communicate their nationally determined contributions. The secretariat shall in turn inform the Parties and signatories to the Convention of the terms of that agreement.

17. Each party to such an agreement shall be responsible for its emission level as set out in the agreement referred to in paragraph 16 above in accordance with paragraphs 13 and 14 of this Article and Articles 13 and 15.

18. If Parties acting jointly do so in the framework of, and together with, a regional economic integration organization which is itself a Party to this Agreement, each member State of that regional economic integration organization individually, and together with the regional economic integration organization, shall be responsible for its emission level as set out in the agreement communicated under paragraph 16 of this Article in accordance with paragraphs 13 and 14 of this Article and Articles 13 and 15.

19. All Parties should strive to formulate and communicate long-term low greenhouse gas emission development strategies, mindful of Article 2 taking into account their common but differentiated responsibilities and respective capabilities, in the light of different national circumstances.

Article 5

1. Parties should take action to conserve and enhance, as appropriate, sinks and reservoirs of greenhouse gases as referred to in Article 4, paragraph 1(d), of the Convention, including forests.

2. Parties are encouraged to take action to implement and support, including through results-based payments, the existing framework as set out in related guidance and decisions already agreed under the Convention for: policy approaches and positive incentives for activities relating to reducing emissions from deforestation and forest degradation, and the role of conservation, sustainable management of forests and enhancement of forest carbon stocks in developing countries; and alternative policy approaches, such as joint mitigation and adaptation approaches for the integral and sustainable management of forests, while reaffirming the importance of incentivizing, as appropriate, non-carbon benefits associated with such approaches.

Article 6

1. Parties recognize that some Parties choose to pursue voluntary cooperation in the implementation of their nationally determined contributions to allow for higher ambition in their mitigation and adaptation actions and to promote sustainable development and environmental integrity.

2. Parties shall, where engaging on a voluntary basis in cooperative approaches that involve the use of internationally transferred mitigation outcomes towards nationally determined contributions, promote sustainable development and ensure environmental integrity and transparency, including in governance, and shall apply robust accounting to ensure, inter alia, the avoidance of double counting, consistent

with guidance adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

3. The use of internationally transferred mitigation outcomes to achieve nationally determined contributions under this Agreement shall be voluntary and authorized by participating Parties.

4. A mechanism to contribute to the mitigation of greenhouse gas emissions and support sustainable development is hereby established under the authority and guidance of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement for use by Parties on a voluntary basis. It shall be supervised by a body designated by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement, and shall aim:

(a) To promote the mitigation of greenhouse gas emissions while fostering sustainable development;

(b) To incentivize and facilitate participation in the mitigation of greenhouse gas emissions by public and private entities authorized by a Party;

(c) To contribute to the reduction of emission levels in the host Party, which will benefit from mitigation activities resulting in emission reductions that can also be used by another Party to fulfil its nationally determined contribution; and

(d) To deliver an overall mitigation in global emissions.

5. Emission reductions resulting from the mechanism referred to in paragraph 4 of this Article shall not be used to demonstrate achievement of the host Party's nationally determined contribution if used by another Party to demonstrate achievement of its nationally determined contribution.

6. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall ensure that a share of the proceeds from activities under the mechanism referred to in paragraph 4 of this Article is used to cover administrative expenses as well as to assist developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change to meet the costs of adaptation.

7. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall adopt rules, modalities and procedures for the mechanism referred to in paragraph 4 of this Article at its first session.

8. Parties recognize the importance of integrated, holistic and balanced non-market approaches being available to Parties to assist in the implementation of their nationally determined contributions, in the context of sustainable development and poverty eradication, in a coordinated and effective manner, including through, inter alia, mitigation, adaptation, finance, technology transfer and capacity-building, as appropriate. These approaches shall aim to:

(a) Promote mitigation and adaptation ambition;

(b) Enhance public and private sector participation in the implementation of nationally determined contributions; and

(c) Enable opportunities for coordination across instruments and relevant institutional arrangements.

9. A framework for non-market approaches to sustainable development is hereby defined to promote the non-market approaches referred to in paragraph 8 of this Article.

Article 7

1. Parties hereby establish the global goal on adaptation of enhancing adaptive capacity, strengthening resilience and reducing vulnerability to climate change, with a view to contributing to sustainable development and ensuring an adequate adaptation response in the context of the temperature goal referred to in Article 2.
2. Parties recognize that adaptation is a global challenge faced by all with local, subnational, national, regional and international dimensions, and that it is a key component of and makes a contribution to the long-term global response to climate change to protect people, livelihoods and ecosystems, taking into account the urgent and immediate needs of those developing country Parties that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change.
3. The adaptation efforts of developing country Parties shall be recognized, in accordance with the modalities to be adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its first session.
4. Parties recognize that the current need for adaptation is significant and that greater levels of mitigation can reduce the need for additional adaptation efforts, and that greater adaptation needs can involve greater adaptation costs.
5. Parties acknowledge that adaptation action should follow a country-driven, gender-responsive, participatory and fully transparent approach, taking into consideration vulnerable groups, communities and ecosystems, and should be based on and guided by the best available science and, as appropriate, traditional knowledge, knowledge of indigenous peoples and local knowledge systems, with a view to integrating adaptation into relevant socioeconomic and environmental policies and actions, where appropriate.
6. Parties recognize the importance of support for and international cooperation on adaptation efforts and the importance of taking into account the needs of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change.
7. Parties should strengthen their cooperation on enhancing action on adaptation, taking into account the Cancun Adaptation Framework, including with regard to:
  - (a) Sharing information, good practices, experiences and lessons learned, including, as appropriate, as these relate to science, planning, policies and implementation in relation to adaptation actions;
  - (b) Strengthening institutional arrangements, including those under the Convention that serve this Agreement, to support the synthesis of relevant information and knowledge, and the provision of technical support and guidance to Parties;
  - (c) Strengthening scientific knowledge on climate, including research, systematic observation of the climate system and early warning systems, in a manner that informs climate services and supports decision-making;
  - (d) Assisting developing country Parties in identifying effective adaptation practices, adaptation needs, priorities, support provided and received for adaptation actions and efforts, and challenges and gaps, in a manner consistent with encouraging good practices;
  - (e) Improving the effectiveness and durability of adaptation actions.
8. United Nations specialized organizations and agencies are encouraged to support the efforts of Parties to implement the actions referred to in paragraph 7 of this Article, taking into account the provisions of paragraph 5 of this Article.

9. Each Party shall, as appropriate, engage in adaptation planning processes and the implementation of actions, including the development or enhancement of relevant plans, policies and/or contributions, which may include:

- (a) The implementation of adaptation actions, undertakings and/or efforts;
- (b) The process to formulate and implement national adaptation plans;
- (c) The assessment of climate change impacts and vulnerability, with a view to formulating nationally determined prioritized actions, taking into account vulnerable people, places and ecosystems;
- (d) Monitoring and evaluating and learning from adaptation plans, policies, programmes and actions; and
- (e) Building the resilience of socioeconomic and ecological systems, including through economic diversification and sustainable management of natural resources.

10. Each Party should, as appropriate, submit and update periodically an adaptation communication, which may include its priorities, implementation and support needs, plans and actions, without creating any additional burden for developing country Parties.

11. The adaptation communication referred to in paragraph 10 of this Article shall be, as appropriate, submitted and updated periodically, as a component of or in conjunction with other communications or documents, including a national adaptation plan, a nationally determined contribution as referred to in Article 4, paragraph 2, and/or a national communication.

12. The adaptation communications referred to in paragraph 10 of this Article shall be recorded in a public registry maintained by the secretariat.

13. Continuous and enhanced international support shall be provided to developing country Parties for the implementation of paragraphs 7, 9, 10 and 11 of this Article, in accordance with the provisions of Articles 9, 10 and 11.

14. The global stocktake referred to in Article 14 shall, inter alia:

- (a) Recognize adaptation efforts of developing country Parties;
- (b) Enhance the implementation of adaptation action taking into account the adaptation communication referred to in paragraph 10 of this Article;
- (c) Review the adequacy and effectiveness of adaptation and support provided for adaptation; and
- (d) Review the overall progress made in achieving the global goal on adaptation referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 8

1. Parties recognize the importance of averting, minimizing and addressing loss and damage associated with the adverse effects of climate change, including extreme weather events and slow onset events, and the role of sustainable development in reducing the risk of loss and damage.

2. The Warsaw International Mechanism for Loss and Damage associated with Climate Change Impacts shall be subject to the authority and guidance of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement and may be enhanced and strengthened, as determined by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

3. Parties should enhance understanding, action and support, including through the Warsaw International Mechanism, as appropriate, on a cooperative and facilitative basis with respect to loss and damage associated with the adverse effects of climate change.
4. Accordingly, areas of cooperation and facilitation to enhance understanding, action and support may include:
  - (a) Early warning systems;
  - (b) Emergency preparedness;
  - (c) Slow onset events;
  - (d) Events that may involve irreversible and permanent loss and damage;
  - (e) Comprehensive risk assessment and management;
  - (f) Risk insurance facilities, climate risk pooling and other insurance solutions;
  - (g) Non-economic losses;
  - (h) Resilience of communities, livelihoods and ecosystems.
5. The Warsaw International Mechanism shall collaborate with existing bodies and expert groups under the Agreement, as well as relevant organizations and expert bodies outside the Agreement.

Article 9

1. Developed country Parties shall provide financial resources to assist developing country Parties with respect to both mitigation and adaptation in continuation of their existing obligations under the Convention.
2. Other Parties are encouraged to provide or continue to provide such support voluntarily.
3. As part of a global effort, developed country Parties should continue to take the lead in mobilizing climate finance from a wide variety of sources, instruments and channels, noting the significant role of public funds, through a variety of actions, including supporting country-driven strategies, and taking into account the needs and priorities of developing country Parties. Such mobilization of climate finance should represent a progression beyond previous efforts.
4. The provision of scaled-up financial resources should aim to achieve a balance between adaptation and mitigation, taking into account country-driven strategies, and the priorities and needs of developing country Parties, especially those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change and have significant capacity constraints, such as the least developed countries and small island developing States, considering the need for public and grant-based resources for adaptation.
5. Developed country Parties shall biennially communicate indicative quantitative and qualitative information related to paragraphs 1 and 3 of this Article, as applicable, including, as available, projected levels of public financial resources to be provided to developing country Parties. Other Parties providing resources are encouraged to communicate biennially such information on a voluntary basis.
6. The global stocktake referred to in Article 14 shall take into account the relevant information provided by developed country Parties and/or Agreement bodies on efforts related to climate finance.
7. Developed country Parties shall provide transparent and consistent information on support for developing country Parties provided and mobilized through public

interventions biennially in accordance with the modalities, procedures and guidelines to be adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement, at its first session, as stipulated in Article 13, paragraph 13. Other Parties are encouraged to do so.

8. The Financial Mechanism of the Convention, including its operating entities, shall serve as the financial mechanism of this Agreement.

9. The institutions serving this Agreement, including the operating entities of the Financial Mechanism of the Convention, shall aim to ensure efficient access to financial resources through simplified approval procedures and enhanced readiness support for developing country Parties, in particular for the least developed countries and small island developing States, in the context of their national climate strategies and plans.

Article 10

1. Parties share a long-term vision on the importance of fully realizing technology development and transfer in order to improve resilience to climate change and to reduce greenhouse gas emissions.

2. Parties, noting the importance of technology for the implementation of mitigation and adaptation actions under this Agreement and recognizing existing technology deployment and dissemination efforts, shall strengthen cooperative action on technology development and transfer.

3. The Technology Mechanism established under the Convention shall serve this Agreement.

4. A technology framework is hereby established to provide overarching guidance to the work of the Technology Mechanism in promoting and facilitating enhanced action on technology development and transfer in order to support the implementation of this Agreement, in pursuit of the long-term vision referred to in paragraph 1 of this Article.

5. Accelerating, encouraging and enabling innovation is critical for an effective, long-term global response to climate change and promoting economic growth and sustainable development. Such effort shall be, as appropriate, supported, including by the Technology Mechanism and, through financial means, by the Financial Mechanism of the Convention, for collaborative approaches to research and development, and facilitating access to technology, in particular for early stages of the technology cycle, to developing country Parties.

6. Support, including financial support, shall be provided to developing country Parties for the implementation of this Article, including for strengthening cooperative action on technology development and transfer at different stages of the technology cycle, with a view to achieving a balance between support for mitigation and adaptation. The global stocktake referred to in Article 14 shall take into account available information on efforts related to support on technology development and transfer for developing country Parties.

Article 11

1. Capacity-building under this Agreement should enhance the capacity and ability of developing country Parties, in particular countries with the least capacity, such as the least developed countries, and those that are particularly vulnerable to the adverse effects of climate change, such as small island developing States, to take effective climate change action, including, inter alia, to implement adaptation and mitigation actions, and should facilitate technology development, dissemination and deployment, access to climate finance, relevant aspects of education, training and

public awareness, and the transparent, timely and accurate communication of information.

2. Capacity-building should be country-driven, based on and responsive to national needs, and foster country ownership of Parties, in particular, for developing country Parties, including at the national, subnational and local levels. Capacity-building should be guided by lessons learned, including those from capacity-building activities under the Convention, and should be an effective, iterative process that is participatory, cross-cutting and gender-responsive.

3. All Parties should cooperate to enhance the capacity of developing country Parties to implement this Agreement. Developed country Parties should enhance support for capacity-building actions in developing country Parties.

4. All Parties enhancing the capacity of developing country Parties to implement this Agreement, including through regional, bilateral and multilateral approaches, shall regularly communicate on these actions or measures on capacity-building. Developing country Parties should regularly communicate progress made on implementing capacity-building plans, policies, actions or measures to implement this Agreement.

5. Capacity-building activities shall be enhanced through appropriate institutional arrangements to support the implementation of this Agreement, including the appropriate institutional arrangements established under the Convention that serve this Agreement. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall, at its first session, consider and adopt a decision on the initial institutional arrangements for capacity-building.

Article 12

Parties shall cooperate in taking measures, as appropriate, to enhance climate change education, training, public awareness, public participation and public access to information, recognizing the importance of these steps with respect to enhancing actions under this Agreement.

Article 13

1. In order to build mutual trust and confidence and to promote effective implementation, an enhanced transparency framework for action and support, with built-in flexibility which takes into account Parties' different capacities and builds upon collective experience is hereby established.

2. The transparency framework shall provide flexibility in the implementation of the provisions of this Article to those developing country Parties that need it in the light of their capacities. The modalities, procedures and guidelines referred to in paragraph 13 of this Article shall reflect such flexibility.

3. The transparency framework shall build on and enhance the transparency arrangements under the Convention, recognizing the special circumstances of the least developed countries and small island developing States, and be implemented in a facilitative, non-intrusive, non-punitive manner, respectful of national sovereignty, and avoid placing undue burden on Parties.

4. The transparency arrangements under the Convention, including national communications, biennial reports and biennial update reports, international assessment and review and international consultation and analysis, shall form part of the experience drawn upon for the development of the modalities, procedures and guidelines under paragraph 13 of this Article.

5. The purpose of the framework for transparency of action is to provide a clear understanding of climate change action in the light of the objective of the Convention

as set out in its Article 2, including clarity and tracking of progress towards achieving Parties' individual nationally determined contributions under Article 4, and Parties' adaptation actions under Article 7, including good practices, priorities, needs and gaps, to inform the global stocktake under Article 14.

6. The purpose of the framework for transparency of support is to provide clarity on support provided and received by relevant individual Parties in the context of climate change actions under Articles 4, 7, 9, 10 and 11, and, to the extent possible, to provide a full overview of aggregate financial support provided, to inform the global stocktake under Article 14.

7. Each Party shall regularly provide the following information:

(a) A national inventory report of anthropogenic emissions by sources and removals by sinks of greenhouse gases, prepared using good practice methodologies accepted by the Intergovernmental Panel on Climate Change and agreed upon by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement;

(b) Information necessary to track progress made in implementing and achieving its nationally determined contribution under Article 4.

8. Each Party should also provide information related to climate change impacts and adaptation under Article 7, as appropriate.

9. Developed country Parties shall, and other Parties that provide support should, provide information on financial, technology transfer and capacity-building support provided to developing country Parties under Article 9, 10 and 11.

10. Developing country Parties should provide information on financial, technology transfer and capacity-building support needed and received under Articles 9, 10 and 11.

11. Information submitted by each Party under paragraphs 7 and 9 of this Article shall undergo a technical expert review, in accordance with decision 1/CP.21. For those developing country Parties that need it in the light of their capacities, the review process shall include assistance in identifying capacity-building needs. In addition, each Party shall participate in a facilitative, multilateral consideration of progress with respect to efforts under Article 9, and its respective implementation and achievement of its nationally determined contribution.

12. The technical expert review under this paragraph shall consist of a consideration of the Party's support provided, as relevant, and its implementation and achievement of its nationally determined contribution. The review shall also identify areas of improvement for the Party, and include a review of the consistency of the information with the modalities, procedures and guidelines referred to in paragraph 13 of this Article, taking into account the flexibility accorded to the Party under paragraph 2 of this Article. The review shall pay particular attention to the respective national capabilities and circumstances of developing country Parties.

13. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall, at its first session, building on experience from the arrangements related to transparency under the Convention, and elaborating on the provisions in this Article, adopt common modalities, procedures and guidelines, as appropriate, for the transparency of action and support.

14. Support shall be provided to developing countries for the implementation of this Article.

15. Support shall also be provided for the building of transparency-related capacity of developing country Parties on a continuous basis.

Article 14

1. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall periodically take stock of the implementation of this Agreement to assess the collective progress towards achieving the purpose of this Agreement and its long-term goals (referred to as the “global stocktake”). It shall do so in a comprehensive and facilitative manner, considering mitigation, adaptation and the means of implementation and support, and in the light of equity and the best available science.
2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall undertake its first global stocktake in 2023 and every five years thereafter unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.
3. The outcome of the global stocktake shall inform Parties in updating and enhancing, in a nationally determined manner, their actions and support in accordance with the relevant provisions of this Agreement, as well as in enhancing international cooperation for climate action.

Article 15

1. A mechanism to facilitate implementation of and promote compliance with the provisions of this Agreement is hereby established.
2. The mechanism referred to in paragraph 1 of this Article shall consist of a committee that shall be expert-based and facilitative in nature and function in a manner that is transparent, non-adversarial and non-punitive. The committee shall pay particular attention to the respective national capabilities and circumstances of Parties.
3. The committee shall operate under the modalities and procedures adopted by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement at its first session and report annually to the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

Article 16

1. The Conference of the Parties, the supreme body of the Convention, shall serve as the meeting of the Parties to this Agreement.
2. Parties to the Convention that are not Parties to this Agreement may participate as observers in the proceedings of any session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to this Agreement. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Agreement, decisions under this Agreement shall be taken only by those that are Parties to this Agreement.
3. When the Conference of the Parties serves as the meeting of the Parties to this Agreement, any member of the Bureau of the Conference of the Parties representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Agreement, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Agreement.
4. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall keep under regular review the implementation of this Agreement and shall make, within its mandate, the decisions necessary to promote its effective implementation. It shall perform the functions assigned to it by this Agreement and shall:
  - (a) Establish such subsidiary bodies as deemed necessary for the implementation of this Agreement; and

(b) Exercise such other functions as may be required for the implementation of this Agreement.

5. The rules of procedure of the Conference of the Parties and the financial procedures applied under the Convention shall be applied *mutatis mutandis* under this Agreement, except as may be otherwise decided by consensus by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

6. The first session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall be convened by the secretariat in conjunction with the first session of the Conference of the Parties that is scheduled after the date of entry into force of this Agreement. Subsequent ordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall be held in conjunction with ordinary sessions of the Conference of the Parties, unless otherwise decided by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

7. Extraordinary sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall be held at such other times as may be deemed necessary by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement or at the written request of any Party, provided that, within six months of the request being communicated to the Parties by the secretariat, it is supported by at least one third of the Parties.

8. The United Nations and its specialized agencies and the International Atomic Energy Agency, as well as any State member thereof or observers thereto not party to the Convention, may be represented at sessions of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement as observers. Any body or agency, whether national or international, governmental or non-governmental, which is qualified in matters covered by this Agreement and which has informed the secretariat of its wish to be represented at a session of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement as an observer, may be so admitted unless at least one third of the Parties present object. The admission and participation of observers shall be subject to the rules of procedure referred to in paragraph 5 of this Article.

Article 17

1. The secretariat established by Article 8 of the Convention shall serve as the secretariat of this Agreement.

2. Article 8, paragraph 2, of the Convention on the functions of the secretariat, and Article 8, paragraph 3, of the Convention, on the arrangements made for the functioning of the secretariat, shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement. The secretariat shall, in addition, exercise the functions assigned to it under this Agreement and by the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement.

Article 18

1. The Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation established by Articles 9 and 10 of the Convention shall serve, respectively, as the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Agreement. The provisions of the Convention relating to the functioning of these two bodies shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement. Sessions of the meetings of the Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of this Agreement shall be held in conjunction with the meetings of, respectively, the

Subsidiary Body for Scientific and Technological Advice and the Subsidiary Body for Implementation of the Convention.

2. Parties to the Convention that are not Parties to this Agreement may participate as observers in the proceedings of any session of the subsidiary bodies. When the subsidiary bodies serve as the subsidiary bodies of this Agreement, decisions under this Agreement shall be taken only by those that are Parties to this Agreement.

3. When the subsidiary bodies established by Articles 9 and 10 of the Convention exercise their functions with regard to matters concerning this Agreement, any member of the bureaux of those subsidiary bodies representing a Party to the Convention but, at that time, not a Party to this Agreement, shall be replaced by an additional member to be elected by and from amongst the Parties to this Agreement.

Article 19

1. Subsidiary bodies or other institutional arrangements established by or under the Convention, other than those referred to in this Agreement, shall serve this Agreement upon a decision of the Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement shall specify the functions to be exercised by such subsidiary bodies or arrangements.

2. The Conference of the Parties serving as the meeting of the Parties to the Paris Agreement may provide further guidance to such subsidiary bodies and institutional arrangements.

Article 20

1. This Agreement shall be open for signature and subject to ratification, acceptance or approval by States and regional economic integration organizations that are Parties to the Convention. It shall be open for signature at the United Nations Headquarters in New York from 22 April 2016 to 21 April 2017. Thereafter, this Agreement shall be open for accession from the day following the date on which it is closed for signature. Instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

2. Any regional economic integration organization that becomes a Party to this Agreement without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Agreement. In the case of regional economic integration organizations with one or more member States that are Parties to this Agreement, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Agreement. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Agreement concurrently.

3. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, regional economic integration organizations shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Agreement. These organizations shall also inform the Depositary, who shall in turn inform the Parties, of any substantial modification in the extent of their competence.

Article 21

1. This Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the date on which at least 55 Parties to the Convention accounting in total for at least an estimated 55 percent of the total global greenhouse gas emissions have deposited their instruments of ratification, acceptance, approval or accession.

2. Solely for the limited purpose of paragraph 1 of this Article, “total global greenhouse gas emissions” means the most up-to-date amount communicated on or before the date of adoption of this Agreement by the Parties to the Convention.

3. For each State or regional economic integration organization that ratifies, accepts or approves this Agreement or accedes thereto after the conditions set out in paragraph 1 of this Article for entry into force have been fulfilled, this Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the date of deposit by such State or regional economic integration organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

4. For the purposes of paragraph 1 of this Article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by its member States.

Article 22

The provisions of Article 15 of the Convention on the adoption of amendments to the Convention shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 23

1. The provisions of Article 16 of the Convention on the adoption and amendment of annexes to the Convention shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

2. Annexes to this Agreement shall form an integral part thereof and, unless otherwise expressly provided for, a reference to this Agreement constitutes at the same time a reference to any annexes thereto. Such annexes shall be restricted to lists, forms and any other material of a descriptive nature that is of a scientific, technical, procedural or administrative character.

Article 24

The provisions of Article 14 of the Convention on settlement of disputes shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

Article 25

1. Each Party shall have one vote, except as provided for paragraph 2 of this Article.

2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States that are Parties to this Agreement. Such an organization shall not exercise its right to vote if any of its member States exercises its right, and vice versa.

Article 26

The Secretary-General of the United Nations shall be the Depositary of this Agreement.

Article 27

No reservations may be made to this Agreement.

Article 28

1. At any time after three years from the date on which this Agreement has entered into force for a Party, that Party may withdraw from this Agreement by giving written notification to the Depositary.

2. Any such withdrawal shall take effect upon expiry of one year from the date of receipt by the Depositary of the notification of withdrawal, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.

3. Any Party that withdraws from the Convention shall be considered as also having withdrawn from this Agreement.

Article 29

The original of this Agreement, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

DONE at Paris this twelfth day of December two thousand and fifteen.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Agreement.

SPORAZUM IZ PARIZA

Strane u ovom sporazumu,

Kao Strane Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promeni klime, u daljem tekstu „Konvencija“,

U skladu sa Platformom iz Durbanu za efikasne akcije koja je ustanovljena odlukom 1/SR.17 Konferencije strana Konvencije na njenom sedamnaestom zasedanju,

Radi sprovođenja cilja Konvencije, rukovodeći se njenim principima, uključujući princip jednakosti i zajedničke ali diferencirane odgovornosti i odgovarajućih mogućnosti, poštujući različite nacionalne okolnosti,

Uviđajući potrebu za delotvornim i naprednim odgovorom na neposrednu pretnju klimatskih promena zasnovanom na najboljim dostupnim naučnim saznanjima,

Takođe uviđajući i specifične potrebe i posebne okolnosti Strana koje su zemlje u razvoju, naročito onih koje su posebno osetljive na negativne posledice promene klime, kao što je utvrđeno Konvencijom,

Uzimajući u potpunosti u obzir specifične potrebe i posebnu situaciju najmanje razvijenih zemalja u pogledu finansiranja i transfera tehnologija,

Uviđajući da Strane mogu biti pogođene ne samo promenama klime, već i uticajima preduzetih mera kao odgovor na njih,

Naglašavajući suštinsku vezu između akcija protiv klimatskih promena, odgovora i uticaja sa pristupom održivom razvoju i iskorenjivanjem siromaštva,

Uviđajući kao ključni prioritet zaštitu bezbednosti hrane i iskorenjivanje gladi i posebno osetljivost sistema za proizvodnju hrane na negativne uticaje promene klime,

Uzimajući u obzir imperativne pravedne tranzicije radne snage i kreiranje dostojanstvenog rada i kvalitetnih poslova u skladu sa nacionalno definisanim prioritetima razvoja,

Uviđajući da su klimatske promene zajednička briga čovečanstva, Strane treba da, prilikom preduzimanja akcija za rešavanje problema promena klime, poštuju i promovišu ljudska prava, pravo na zdravlje, prava autohtonih naroda, lokalnih zajednica, migranata, dece, osoba sa invaliditetom i ugroženih ljudi, kao i pravo na razvoj, rodnu ravnopravnost, osnaživanje žena i međugeneracijsku jednakost,

Uviđajući značaj očuvanja i po potrebi, unapređenja, ponora i rezervoara gasova sa efektom staklene bašte utvrđenih u Konvenciji,

Primajući k znanju značaj obezbeđivanja integriteta svih ekosistema, uključujući okeane, kao i zaštite biodiverziteta, prepoznatog u nekim kulturama kao Majka Zemlja, i primajući k znanju značaj koji za neke ima koncept „klimatske pravde“ prilikom preduzimanja akcija na rešavanju problema klimatskih promena,

Potvrđujući značaj obrazovanja, obuke, javne svesti, učešća javnosti, javnog pristupa informacijama i saradnje na svim nivoima za pitanja uključena u ovom Sporazumu,

Uviđajući značaj angažovanja svih nivoa vlasti i različitih aktera, u skladu sa relevantnim nacionalnim zakonodavstvom Strana, u borbi protiv klimatskih promena,

Takođe uviđajući da održivi načini života i održivi načini potrošnje i proizvodnje, pre svega u Stranama Konvencije koje su razvijene zemlje, igraju važnu ulogu u borbi protiv klimatskih promena,

Sporazumele su se o sledećem:

Član 1.

Za svrhe ovog Sporazuma, važe definicije sadržane u članu 1. Konvencije. Osim toga:

1. „Konvencija“ označava Okvirnu konvenciju Ujedinjenih nacija o promeni klime, usvojenu u Njujorku 9. maja 1992. godine.
2. „Konferencija strana“ označava Konferenciju strana u Konvenciji.
3. „Strana“ označava stranu u ovom sporazumu.

Član 2.

1. Ovaj sporazum, kako bi se unapredilo sprovođenje Konvencije i postizanje njenog cilja, nastoji da osnaži globalni odgovor na pretnje izazvane klimatskim promenama, uvažavajući održivi razvoj i napore na iskorenjavanju siromaštva, uključujući:

(a) Ograničenje rasta prosečne globalne temperature značajno ispod 2°S u odnosu na predindustrijski nivo i nastavak napora da se ograniči rast temperature do 1,5 °S u odnosu na predindustrijski nivo, uviđajući da bi to značajno smanjilo rizike i uticaje klimatskih promena;

(b) Povećanje sposobnosti prilagođavanja na negativne uticaje i jačanje otpornosti na klimatske promene i razvoj praćen niskim emisijama gasova sa efektom staklene bašte, na način koji ne ugrožava proizvodnju hrane;

(v) Usklađivanje finansijskih tokova sa potrebama razvoja praćenog niskim emisijama gasova sa efektom staklene bašte i ojačanom otpornosti na klimatske promene.

2. Ovaj Sporazum će se sprovoditi tako da odražava jednakost i princip zajedničke ali diferencirane odgovornosti i odgovarajućih mogućnosti, uvažavajući pojedinačne nacionalne okolnosti.

Član 3.

Kao nacionalno određene doprinose globalnom odgovoru na promene klime, sve Strane se pozivaju da ulože ambiciozne napore i o istima izveštavaju, kako je definisano u čl. 4, 7, 9, 10, 11. i 13, a zarad ostvarivanja ciljeva ovog Sporazuma utvrđenih u članu 2. Napori svih Strana predstavljace napredak tokom vremena, uviđajući potrebu pružanja podrške Stranama koje su zemlje u razvoju u cilju efikasnog sprovođenja ovog Sporazuma.

Član 4.

1. Kako bi se postigli dugoročni ciljevi ograničenja rasta temperature utvrđeni u članu 2, Strane nastoje da dostignu globalni maksimum emisija gasova sa efektom staklene bašte što je pre moguće, uzimajući u obzir da će za dostizanje tog maksimuma Stranama koje su zemlje u razvoju biti potrebno više vremena, te da potom ubrzaju smanjenje emisija u skladu sa najboljim dostupnim naučnim saznanjima, a kako bi se u drugoj polovini ovog veka postigao balans između antropogenih emisija gasova sa efektom staklene bašte iz izvora i količina odstranjenih putem ponora, i to na osnovu jednakosti i u kontekstu održivog razvoja i napora da se iskoreni siromaštvo.

2. Svaka Strana će pripremiti, objaviti i ispunjavati sve naredne nacionalno utvrđene doprinose koje namerava da ostvari. Strane će preduzimati domaće mere na ublažavanju kako bi ostvarile ciljeve tih doprinosa.

3. Svaki naredni nacionalno utvrđen doprinos Strane predstavljaće napredak u odnosu na do tada aktuelan i odražavaće njenu najveću moguću ambiciju, kao i

njenu zajedničku ali diferenciranu odgovornost i odgovarajuće mogućnosti uvažavajući različite nacionalne okolnosti.

4. Strane, razvijene zemlje, treba da nastave da budu lideri preduzimanjem ciljeva apsolutnog smanjenja emisija na nivou cele privrede. Strane, zemlje u razvoju, treba da nastave sa povećanjem napora na ublažavanju i ohrabruju se da vremenom postepeno dostižu smanjenje ili ograničenje emisija na nivou cele privrede, u skladu sa svojim različitim nacionalnim okolnostima.

5. Stranama zemljama u razvoju pružiće se podrška za sprovođenje ovog člana, u skladu sa čl. 9, 10. i 11, uzimajući u obzir da će veća podrška Stranama zemljama u razvoju omogućiti ambicioznije akcije.

6. Najmanje razvijene zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju mogu da pripreme i dostave strategije, planove i akcije razvoja praćenog niskim emisijama gasova sa efektom staklene bašte koji odražavaju njihove posebne okolnosti.

7. Proradne koristi za ublažavanje koje proističu iz mera prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove i/ili planova privredne diversifikacije mogu da doprinesu rezultatima ublažavanja u skladu sa ovim članom.

8. Prilikom izveštavanja o svojim nacionalno utvrđenim doprinosima, sve Strane će pružiti informacije neophodne za jasnost, transparentnost i razumevanje u skladu sa odlukom 1/SR.21 i svim relevantnim odlukama Konferencije strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

9. Svaka Strana će dostavljati nacionalno utvrđene doprinose na svakih pet godina u skladu sa odlukom 1/SR.21 i svim relevantnim odlukama Konferencije strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, i biće informisana o rezultatima globalnog razmatranja iz člana 14.

10. Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza će na svom prvom zasedanju razmotriti zajedničke vremenske okvire za nacionalno utvrđene doprinose.

11. Strana može, u svakom trenutku, izmeniti svoj postojeći nacionalno utvrđen doprinos tako da poveća nivo ambicioznosti, u skladu sa smernicama koje je usvojila Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

12. Nacionalno utvrđeni doprinosi koje Strane dostavljaju biće beleženi u javni registar koji održava Sekretarijat.

13. Strane će proračunavati svoje nacionalno utvrđene doprinose. Prilikom proračuna antropogenih emisija i količina uklonjenih putem ponora koje odgovaraju njihovim nacionalno utvrđenim doprinosima, Strane će promovisati ekološki integritet, transparentnost, tačnost, celovitost, uporedivost i doslednost i obezbediti da se izbegne duplo računanje, u skladu sa smernicama koje je usvojila Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

14. U kontekstu nacionalno utvrđenih doprinosa, za definisanje i sprovođenje ublažavanja koje dovode do smanjenja antropogenih emisija i povećanja uklanjanja, Strane treba da, po potrebi, uzmu u obzir postojeće metodologije i smernice navedene u Konvenciji, u skladu sa odredbama stava 13. ovog člana.

15. Pri sprovođenju ovog Sporazuma, Strane će razmotriti bojazni Strana čije su privrede najviše pogođene uticajima mera za borbu protiv klimatskih promena, naročito Strana koje su zemlje u razvoju.

16. Strane, uključujući regionalne organizacije za ekonomsku saradnju i njihove države članice, koje su postigle sporazum o zajedničkim aktivnostima shodno stavu 2. ovog člana, izvestiće Sekretarijat o odredbama predmetnog sporazuma,

uključujući nivo emisija alocirane svakoj od Strana za relevantni vremenski period, kada dostavljaju njihove nacionalno utvrđene doprinose. Sekretarijat će zauzvrat obavestiti Strane i potpisnice Konvencije o uslovima tog sporazuma.

17. Svaka Strana u takvom sporazumu biće odgovorna za svoj nivo emisija utvrđen u sporazumu, kako je navedeno u stavu 16, a u skladu sa st. 13. i 14. ovog člana i čl. 13. i 15.

18. Ako Strane koje zajednički deluju čine to u okviru i zajedno sa regionalnom organizacijom za ekonomsku saradnju koje su i same Strane u ovom Sporazumu, svaka država članica te regionalne organizacije za ekonomsku saradnju je, pojedinačno i zajedno sa regionalnom organizacijom za ekonomsku saradnju, odgovorna za svoj nivo emisije u skladu sa sporazumom iz stava 16. ovog člana, i u skladu sa st. 13. i 14. ovog člana i čl. 13. i 15.

19. Sve Strane treba da nastoje da izrade i dostave svoje dugoročne strategije razvoja praćenog niskim emisijama gasova sa efektom staklene bašte, u skladu sa članom 2. uzimajući u obzir njihove zajedničke ali diferencirane odgovornosti i pojedinačne mogućnosti uvažavajući različite nacionalne okolnosti.

Član 5.

1. Strane treba da, po potrebi, preduzimaju akcije na očuvanju i unapređenju ponora i rezervoara gasova sa efektom staklene bašte, u skladu sa članom 4. stav 1. (g) Konvencije, uključujući i šume.

2. Strane se podstiču da preduzimaju akcije kako bi sprovele i podržale postojeći okvir, i kroz plaćanje na osnovu rezultata, u skladu sa odgovarajućim smernicama i odlukama već donetim pod okriljem Konvencije za: politike i pozitivne podsticaje aktivnostima koje se odnose na smanjenje emisija usled smanjenja seča i degradacija šuma, i ulogu u očuvanju, održivom upravljanju šumama i povećanju zaliha ugljenika u šumama u zemljama u razvoju; i alternativne politike, kao što su zajednički pristupi ublažavanju i prilagođavanju u cilju integralnog i održivog upravljanja šumama, naglašavajući značaj podsticaja koji su povezani sa benefitima koji nisu u vezi sa smanjenjem emisija povezanih, tamo gde je to moguće.

Član 6.

1. Strane uvažavaju izbor pojedinih Strana koje se odlučuju na nastavak dobrovoljne saradnje u pogledu sprovođenja svojih nacionalno utvrđenih doprinosa, kako bi povećale ambicioznost svojih mera ublažavanja i prilagođavanja i promovisale održivi razvoj i integritet životne sredine.

2. Strane će, u slučaju angažovanja na dobrovoljnoj osnovi u zajedničkom pristupu koja podrazumeva prenete rezultate ublažavanja u nacionalno utvrđene doprinose, promovisati održivi razvoj i obezbediti integritet životne saradnje i transparentnost, uključujući u rukovođenje, i izvršiće detaljan proračun kako bi, između ostalog, izbegle dvostruko računanje, u skladu sa smernicama koje je usvojila Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

3. Upotreba prenetih rezultata ublažavanja klime sa međunarodnog nivoa u cilju ostvarivanja nacionalno utvrđenih doprinosa u skladu sa ovim Sporazumom biće dobrovoljna i odobrena od Strane učesnice u Sporazumu.

4. Ovim se, pod nadležnošću i prema smernicama Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, uspostavlja mehanizam koji doprinosi ublažavanju emisija gasova sa efektom staklene bašte i pruža podršku održivom razvoju a koji Strane mogu da koriste na dobrovoljnoj osnovi. On će biti nadležan od tela uspostavljenog od strane

Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, sa ciljem da:

(a) promoviše smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte uz podsticanje održivog razvoja;

(b) podstiče i olakšava učešće javnih i privatnih subjekata ovlašćenim od Strane u aktivnostima u vezi sa smanjenjem emisija gasova sa efektom staklene bašte;

(v) doprinese smanjenju nivoa emisija u zemlji domaćinu koja će imati koristi od aktivnosti na ublažavanju koje rezultiraju smanjenjem emisija, a koje mogu biti korišćene i od druge Strane za ispunjenje nacionalno utvrđenih doprinosa; i

(g) obezbedi ukupno smanjenje emisija na globalnom nivou.

5. Smanjenje emisija ostvareno kroz mehanizam definisan u stavu 4. ovog člana ne može da se koristi za postizanje nacionalno utvrđenih doprinosa države domaćina ukoliko ga druga Strana koristi kako bi dokazala da je ostvarila svoj nacionalno utvrđeni doprinos.

6. Konferencija država članica Konvencije, koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza treba da obezbedi da se deo prihoda od aktivnosti u okviru mehanizma iz stava 4. ovog člana koristi za pokrivanje administrativnih troškova, kao i za pomoć Stranama zemljama u razvoju koje su posebno ranjive na negativne efekte promene klime da pokriju troškove mera prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove.

7. Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza će na svom prvom zasedanju usvojiti pravila, modalitete i procedure za mehanizam iz stava 4. ovog člana.

8. Strane prepoznaju značaj dostupnosti integrisanog, sveobuhvatnog i uravnoteženog pristupa koji nije tržišnog karaktera a kao pomoć u Stranama za sprovođenje njihovih nacionalno utvrđenih doprinosa, u kontekstu održivog razvoja i iskorenjavanja siromaštva, na koordinisan i efikasan način, uključujući, između ostalog, ublažavanje, prilagođavanje, finansiranje, transfer tehnologija i izgradnju kapaciteta, gde je to moguće. Ovi pristupi imaju za cilj da:

(a) promovišu ambicioznost mera za ublažavanje i prilagođavanje;

(b) ojačaju učešće javnog i privatnog sektora u sprovođenju nacionalno utvrđenih doprinosa; i

(v) omogućće mogućnosti za koordinaciju instrumenata i relevantnih institucionalnih aranžmana.

9. Ovim se definiše okvir za pristupe održivom razvoju koji nemaju tržišni karakter kako bi se promovisali pristupi iz stava 8. ovog člana.

Član 7.

1. Strane ovim utvrđuju globalni cilj u oblasti prilagođavanja kroz jačanje adaptivnih kapaciteta, jačanje otpornosti i smanjenje ranjivosti na klimatske promene, sa ciljem da doprinesu održivom razvoju i obezbede adekvatan odgovor u smislu prilagođavanja za cilj ograničenja rasta temperature iz člana 2.

2. Strane uviđaju da je prilagođavanje globalni izazov sa kojim se suočavaju svi na lokalnom, podnacionalnom, nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou, i da je prilagođavanje ključna komponenta koja doprinosi dugoročnom globalnom odgovoru na klimatske promene kako bi se zaštitili ljudi, sredstva za život i ekosistemi, uzimajući u obzir hitne i neposredne potrebe Strana zemalja u razvoju a koje su posebno ranjive na negativne efekte promene klime.

3. Napori Strana zemalja u razvoju za prilagođavanje trebaju biti prepoznati, u skladu sa modalitetima koje na svom prvom zasedanju treba da usvoji Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

4. Strane prepoznaju da je trenutna potreba za prilagođavanjem značajna i da viši nivoi ublažavanja mogu da umanje potrebu za dodatnim naporima na prilagođavanju, kao i da veće potrebe za prilagođavanjem mogu da izazovu veće troškove prilagođavanja.

5. Strane potvrđuju da mere prilagođavanja treba da slede nacionalo orijentisan pristup, koji je rodno odgovoran, participativan i potpuno transparentan i uzima u obzir ugrožene grupe, zajednice i ekosisteme, i koji se rukovodi i zasniva na najboljim dostupnim naučnim činjenicama i, gde je moguće, tradicionalnim znanjem, znanjem autohtonih naroda i lokalnih sistema znanja, sa ciljem integrisanja prilagođavanja u relevantne socio-ekonomske i politike i mere životne sredine, po potrebi.

6. Strane uviđaju značaj pružanja podrške i obezbeđivanja međunarodne saradnje u naporima za prilagođavanje i uzimaju u obzir potrebe Strana zemalja u razvoju, naročito onih koje su posebno osetljive na negativne posledice promena klime.

7. Strane treba da osnaže svoju saradnju u oblasti prilagođavanja, uzimajući u obzir Okvir za prilagođavanje iz Kankuna, uključujući sledeće:

(a) razmenu informacija, dobrih praksi, iskustava i znanja, koje se odnose na naučne rezultate, planiranje, politike i sprovođenje od značaja za akcije prilagođavanja;

(b) jačanje institucionalnih kapaciteta, uključujući one pod Konvencijom koje se koriste za sprovođenje ovog Sporazuma, sa ciljem pružanja podrške sintezi relevantnih informacija i znanja, kao i pružanje tehničke podrške i usmeravanje Strana;

(v) jačanje naučnih saznanja o klimi, uključujući istraživanje, sistematsko osmatranje klimatskog sistema i sistema ranog upozoravanja, na način koji informiše klimatske službe i pomaže u donošenju odluka;

(g) podrška Stranama zemljama u razvoju u identifikaciji efikasnih praksi prilagođavanja, potreba, prioriteta, obezbeđene i dobijene podrške za akcije i napore, kao i izazove i nedostatke, na način kojim se podstiče primena dobrih praksi;

(d) povećanje efikasnosti i održivosti mera prilagođavanja.

8. Specijalizovane organizacije i agencije Ujedinjenih nacija podstiču se da podrže napore Strana u sprovođenju mera iz stava 7. ovog člana, uzimajući u obzir odredbe stava 5. ovog člana.

9. Svaka Strana treba da se, po potrebi, angažuje u procesima planiranja, i sprovođenja mera prilagođavanja, uključujući razvoj ili jačanje relevantnih planova, politika i/ili doprinosa, koji mogu uključivati:

(a) sprovođenje akcija, angažmana i/ili napora na prilagođavanju;

(b) proces formulisanja i sprovođenja nacionalnih planova prilagođavanja;

(v) procenu uticaja klimatskih promena i ranjivosti, u cilju izrade nacionalno utvrđenih prioriternih akcija, uzimajući u obzir ugroženo stanovništvo, mesta i ekosisteme;

(g) monitoring i evaluaciju planova, politika, programa i mera prilagođavanja i naučene lekcije iz njih; i

(d) izgradnju otpornosti socio-ekonomskih i ekoloških sistema, uključujući kroz ekonomsku diversifikaciju i održivo upravljanje prirodnim resursima.

10. Svaka Strana treba da, po potrebi, periodično podnese i ažurira izveštaj o prilagođavanju, koji može uključiti njene prioritete, potrebe i podrške u sprovođenju, planove i akcije, bez stvaranja dodatnog opterećenja za Strane zemlje u razvoju.

11. Izveštaj o prilagođavanju iz stava 10. ovog člana se, kada je to moguće, periodično podnosi i ažurira, kao sastavni deo ili u kombinaciji sa drugim izveštajima ili dokumentima, uključujući nacionalni plan prilagođavanja, nacionalno utvrđen doprinos, kako je navedeno u članu 4. stav 2, i/ili Nacionalni izveštaj prema Konvenciji.

12. Izveštaj o prilagođavanju iz stava 10. ovog člana treba biti unet u javni registar kojim upravlja Sekretarijat.

13. Kontinuirana i snažna međunarodna podrška Stranama zemljama u razvoju u sprovođenju st. 7, 9, 10. i 11. ovog člana, u skladu sa odredbama čl. 9, 10. i 11. biće obezbeđena.

14. Razmatranje na globalnom nivou iz člana 14, između ostalog:

- (a) prepoznaje napore na prilagođavanju Strana zemalja u razvoju;
- (b) osnažuje sprovođenje akcija prilagođavanja, uzimajući u obzir izveštaj o prilagođavanju iz stava 10. ovog člana;
- (v) razmatra adekvatnost i efikasnost mera i podrške prilagođavanju; i
- (g) razmatra ukupan napredak u ostvarivanju globalnog cilja u pogledu prilagođavanja iz stava 1. ovog člana.

Član 8.

1. Strane prepoznaju značaj sprečavanja i minimiziranja gubitaka i šteta nastalih kao posledica negativnih uticaja promena klima, uključujući ekstremne vremenske prilike i događaje koji se dešavaju u dužem vremenskom periodu i posledica su promene klime, kao i ulogu održivog razvoja u smanjenju rizika od gubitaka i šteta.

2. Varšavski međunarodni mehanizam za štete i gubitke koji nastaju kao posledica promena klime je pod nadležnošću i rukovodstvom Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza i može biti unapređen i ojačan, kako je utvrdila Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

3. Strane treba da unaprede razumevanje, delovanje i podršku, uključujući i kroz Varšavski međunarodni mehanizam, na bazi saradnje i pomoći koje se odnose na štete nastale kao posledica klimatskih promena.

4. Shodno tome, oblasti saradnje i pomoći sa ciljem boljeg razumevanja, delovanja i podrške mogu uključiti:

- (a) sisteme za rano upozoravanje;
- (b) pripremljenost za hitne slučajeve;
- (v) događaje koji se dešavaju u dužem vremenskom periodu, a posledica su promene klime;
- (g) događaje koji mogu uključivati nepovratan i trajan gubitak i štetu;
- (d) sveobuhvatnu procenu rizika i upravljanje rizikom;
- (đ) objekte za osiguranje od rizika, udruživanje usled klimatskih rizika i druga rešenja u pogledu osiguranja;

(e) neekonomske gubitke;

(ž) otpornost zajednica, sredstava za život i ekosistema.

5. Varšavski međunarodni mehanizam će sarađivati sa postojećim telima i ekspertskim grupama u okviru Sporazuma, kao i sa relevantnim organizacijama i stručnim telima van Sporazuma.

Član 9.

1. Strane razvijene zemlje će obezbediti finansijska sredstva za pomoć Stranama zemljama u razvoju za sprovođenje mera ublažavanja i prilagođavanja kao nastavak njihovih postojećih obaveza prema Konvenciji.

2. Ostale Strane se podstiču da obezbede ili nastave da dobrovoljno obezbeđuju podršku te vrste.

3. Kao deo globalnog napora, Strane razvijene zemlje trebalo bi da i dalje imaju vodeću ulogu u mobilisanju finansijskih sredstava iz raznih izvora, instrumenata i kanala, ukazujući na značajnu ulogu javnih sredstava, putem raznih akcija, uključujući one za strategije koje donesu same države, i uzimajući u obzir potrebe i prioritete Strana zemalja u razvoju. Takvo mobilisanje finansijskih sredstava za borbu protiv klimatskih promena treba da predstavlja napredak u odnosu na prethodne napore.

4. Povećanje finansijskih sredstava treba da ima za cilj postizanje ravnoteže između mera prilagođavanja i ublažavanja, uzimajući u obzir nacionalne strategije, kao i prioritete i potrebe Strana zemalja u razvoju, naročito onih koje su posebno ranjive na negativne uticaje promena klime i koje imaju značajna ograničenja kapaciteta, kao što su najmanje razvijene zemlje i male ostrvske zemlje u razvoju, s obzirom na potrebu za javnim sredstvima i sredstvima bespovratne pomoći za prilagođavanje.

5. Strane razvijene zemlje, po potrebi, dostavljaju svake dve godine indikativne kvantitativne i kvalitativne informacije iz st. 1. i 3. ovog člana, uključujući, ako su na raspolaganju, projekcije nivoa javnih finansijskih sredstava koje treba obezbediti Stranama zemljama u razvoju. Ostale Strane koje obezbeđuju finansijska sredstva podstiču se da dobrovoljno dostavljaju takve informacije svake dve godine.

6. Globalni presek stanja iz člana 14. uzeće u obzir relevantne informacije dostavljene od strane Strana razvijenih zemalja i/ili tela za sprovođenje Sporazuma o naporima vezanim za finansijska sredstva za borbu protiv klimatskih promena.

7. Strane razvijene zemlje obezbediće transparentne i dosledne informacije o podršci pruženoj Stranama zemljama u razvoju koja se na svake dve godine prikuplja javnim posredstvom, a u skladu sa modalitetima, procedurama i smernicama koje će na svom prvom zasedanju usvojiti Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, shodno članu 13. stav 13. Ostale Strane podstiču se da učine isto.

8. Finansijski mehanizam Konvencije, uključujući njegova operativna tela, služiće kao finansijski mehanizam ovog sporazuma.

9. Institucije koje deluju u okviru ovog Sporazuma, uključujući operativna tela Finansijskog mehanizma Konvencije, nastoje da obezbede efikasan pristup finansijskim sredstvima kroz pojednostavljene procedure odobravanja i veću spremnost za pružanje podrške Stranama koje su zemlje u razvoju, naročito najmanje razvijenim zemljama i malim ostrvskim zemljama u razvoju, u skladu sa njihovim nacionalnim klimatskih strategijama i planovima.

Član 10.

1. Strane dele dugoročnu viziju o važnosti dostizanja razvoja i transfera tehnologija kako bi se povećala otpornost na klimatske promene i smanjile emisije gasova sa efektom staklene bašte.
2. Strane, imajući u vidu značaj tehnologije za sprovođenje akcija ublažavanja i prilagođavanja iz ovog Sporazuma i prepoznajući postojeće napore u primeni i širenju tehnologija, pojačaće zajedničke akcije na razvoju i transferu tehnologija.
3. Tehnološki mehanizam uspostavljen u okviru Konvencije koristiće se i u okviru ovog Sporazuma.
4. Ovim se usvaja tehnološki okvir kako bi se obezbedile sveobuhvatne smernice za rad Tehnološkog mehanizma u promovisanju i omogućavanju efikasnijih akcija na razvoju i transferu tehnologije, a u cilju podrške sprovođenju ovog Sporazuma i sledeći dugoročne vizije iz stava 1. ovog člana.
5. Ubrzavanje, podsticanje i olakšavanje inovacija od ključnog su značaja za pružanje efikasnog, dugoročnog globalnog odgovora na klimatske promene i promovisanje ekonomskog rasta i održivog razvoja. Takvi napori će, po potrebi, biti podržani, između ostalog kroz Tehnološki mehanizam i finansijska sredstva, od strane Finansijskog mehanizma Konvencije za saradnju u istraživanju i razvoju, i obezbeđenje pristupa tehnologijama zemljama u razvoju, posebno u ranim fazama tehnološkog ciklusa.
6. Podrška, uključujući finansijsku, biće pružena Stranama zemljama u razvoju za sprovođenje ovog člana, uključujući jačanje saradnje u cilju razvoja i transfera tehnologije u različitim fazama tehnološkog ciklusa, a kako bi se postigla ravnoteža između podrške merama ublažavanja i prilagođavanja. Globalni presek stanja iz člana 14. uzeće u obzir raspoložive informacije o aktivnostima na pružanju podrške razvoju i transferu tehnologije Stranama koje su zemlje u razvoju.

Član 11.

1. Jačanje kapaciteta u skladu sa ovim Sporazumom treba da unapredi kapacitete i sposobnosti Strana koje su zemlje u razvoju, naročito najmanje razvijenim zemljama i onim koje su posebno osetljive na negativne posledice klimatskih promena, kao što su male ostrvske zemlje u razvoju, da preduzmu delotvorne akcije na suzbijanju klimatskih promena, uključujući, između ostalog, sprovođenje mera prilagođavanja i ublažavanja, i treba da omogući razvoj, širenje i primenu tehnologija, pristup finansijskim sredstvima za borbu protiv klimatskih promena, relevantne aspekte obrazovanja, obuke i javnu svest, kao i transparentno, pravovremeno i tačno dostavljanje informacija.
2. Jačanje kapaciteta treba da inicira sama država; u zavisnosti od nacionalnih potreba u slučaju i na način da ono bude vlasništvo države Strane, naročito Strane koje su zemlje u razvoju, uvažavajući potrebe na nacionalnom, podnacionalnom i lokalnom nivou. Jačanje kapaciteta treba da se zasniva na primeni znanja, uključujući ono naučeno pod Konvencijom, da bude efikasan i kontinuiran proces, koji uključuje sve zainteresovane strane i sektore i uzima u obzir pitanja rodne ravnopravnosti.
3. Sve Strane treba da sarađuju kako bi se jačali kapaciteti Strana za sprovođenje ovog Sporazuma. Strane razvijene zemlje treba da unaprede podršku akcijama izgradnje kapaciteta Strana zemalja u razvoju.
4. Sve Strane koje učestvuju u jačanju kapaciteta Strana zemalja u razvoju za sprovođenje ovog Sporazuma, uključujući one na regionalnom, bilateralnom i multilateralnom nivou, redovno će izveštavati o aktivnostima ili merama za jačanje kapaciteta. Strane zemlje u razvoju treba redovno da izveštavaju o napretku

postignutom u sprovođenju planova, politika, akcija ili mera za jačanje kapaciteta za sprovođenje ovog Sporazuma.

5. Aktivnosti na izgradnji kapaciteta trebaju biti unapređene kroz odgovarajuće institucionalne organizacije kako bi se obezbedilo sprovođenje ovog Sporazuma, uključujući one uspostavljene pod Konvencijom koje su od značaja za Sporazum. Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, na svom prvom zasedanju, razmotriće i usvojiti odluku o inicijalnoj institucionalnoj organizaciji za jačanje kapaciteta.

Član 12.

Strane će sarađivati na primeni mera, gde je to moguće, kako bi poboljšale obrazovanje o klimatskim promenama, obuke, javnu svest, učešće javnosti i pristup javnosti informacijama, prepoznajući značaj ovih koraka u pogledu poboljšanja akcija definisanih ovim Sporazumom.

Član 13.

1. Da bi se izgradilo međusobno poverenje i promovisalo efikasno sprovođenje, ovim se uspostavlja unapređen okvir za transparentne akcije i podršku, koji je istovremeno fleksibilan i uzima u obzir različite kapacitete Strana i oslanja se na zajedničko iskustvo.

2. Okvir za transparentnost obezbediće fleksibilnost primene odredbi ovog člana za one Strane zemlje u razvoju kojima je to potrebno s obzirom na njihove kapacitete. Modaliteti, procedure i smernice iz stava 13. ovog člana definišaće ovu fleksibilnost.

3. Okvir za transparentnost uspostaviće i poboljšati već postojeće mehanizme transparentnosti pod Konvencijom, uz uvažavanje posebnih okolnosti najmanje razvijenih i malih ostrvskih zemalja u razvoju, i biće sproveden na olakšan, nenametnut i nekažnjiv način uz poštovanje nacionalnog suvereniteta i izbegavanje nepotrebnog opterećenja Strana.

4. Mere transparentnosti Konvencije, uključujući Nacionalne izveštaje, dvogodišnje izveštaje i dvogodišnje ažurirane izveštaje, međunarodnu ocenu i reviziju i međunarodne konsultacije i analize, činiće deo iskustva za razvoj modaliteta, procedura i smernica iz stava 13. ovog člana.

5. Svrha okvira za transparentnost delovanja je obezbeđivanje jasnog razumevanja klimatskih promena u skladu sa ciljevima Konvencije, kako je propisano u članu 2, uključujući jasnoću i praćenje napretka u ostvarivanju pojedinačnih nacionalno utvrđenih doprinosa Strana iz člana 4. i njihove mere prilagođavanja iz člana 7, uključujući dobre prakse, prioritete, potrebe i nedostatke, kako bi se dostavile informacije radi globalnog preseka stanja navedenog u članu 14.

6. Svrha okvira za transparentnost podrške je da obezbedi razumevanje obezbeđene i dobijene podrške Strana za akcije borbe protiv klimatskih promena u skladu sa čl. 4, 7, 9, 10. i 11, i, u meri u kojoj je to moguće, pruži potpuni pregled ukupne obezbeđene finansijske podrške, za svrhu globalnog preseka stanja navedenog u članu 14.

7. Svaka Strana će redovno dostavljati sledeće informacije:

(a) nacionalni izveštaj o inventaru antropogenih emisija gasova sa efektom staklene bašte iz izvora i količina odstranjenih putem ponora, za čiju izradu se koriste metodologije dobre prakse koje je usvojio Međuvladin panel o promeni klime i sa kojima se saglasila Konferencija strana u svojstvu sastanka strana u Sporazumu iz Pariza;

(b) informacije neophodne za monitoring napretka postignutog u sprovođenju i ostvarivanju nacionalno utvrđenog doprinosa iz člana 4.

8. Svaka Strana će pružiti informacije u vezi sa uticajima klimatskih promena i prilagođavanjem u skladu sa članom 7, kada je to moguće.
9. Strane razvijene zemlje će, a ostale Strane koje pružaju podršku treba da, dostave informacije o pruženoj finansijskoj podršci, podršci u transferu tehnologija, kao i podršci u jačanju kapaciteta Stranama zemljama u razvoju, u skladu sa čl. 9, 10. i 11.
10. Strane zemlje u razvoju treba da dostave informacije o potrebnoj i primljenoj finansijskoj podršci, podršci u transferu tehnologije, kao i podršci u jačanju kapaciteta u skladu sa čl. 9, 10. i 11.
11. Informacije koje je dostavila svaka Strana, propisane st. 7. i 9., proći će stručnu tehničku proveru, u skladu sa odlukom 1/SR.21. Strane zemlje u razvoju kojima je to neophodno s obzirom na kapacitete, proces provere pružiće pomoć u identifikaciji potreba za jačanjem kapaciteta. Osim toga, svaka Strana će učestvovati u olakšanoj, multilateralnoj proceni napretka u pogledu napora prema članu 9. kao i proceni sprovođenja i ostvarivanja svog nacionalno utvrđenog doprinosa.
12. Stručni tehnički pregled iz ovog stava uključuje procenu podrške koju je Strana obezbedila, kao i sprovođenja i ostvarivanja njenog nacionalno utvrđenog doprinosa. Osim toga, pregled će identifikovati oblasti koje Strana treba da unapredi i uključuje preispitivanje usklađenosti informacija sa modalitetima, procedurama i smernicama iz stava 13. ovog člana, uzimajući u obzir fleksibilnost koja se pruža Strani prema stavu 2. ovog člana. Pregled posebnu pažnju poklanja pojedinačnim nacionalnim mogućnostima i okolnostima Strana zemalja u razvoju.
13. Konferencija koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza će na svom prvom zasedanju, na osnovu iskustva iz primene mera koje se odnose na transparentnost u okviru Konvencije, usvojiti zajedničke modalitete, procedure i smernice, gde je to moguće, za transparentnost akcija i podrške, u skladu sa odredbama ovog člana.
14. Zemljama u razvoju biće obezbeđena podrška za sprovođenje ovog člana.
15. Stranama zemljama u razvoju kontinuirano će biti obezbeđena i podrška za jačanje kapaciteta za transparentnost.

Član 14.

1. Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza periodično će razmatrati sprovođenje Sporazuma kako bi ocenila napredak u ostvarivanju svrhe Sporazuma i njegovih dugoročnih ciljeva (u daljem tekstu „Globalni presek stanja“). Ono će biti sveobuhvatno i pojednostavljeno, uzimajući u obzir ublažavanje i prilagođavanje i sredstva za sprovođenje i podršku, pravično i u skladu sa najboljim dostupnim naučnim saznanjima.
2. Konferencija strana koja istovremeno služi i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza obaviće svoj prvi Globalni presek stanja 2023. godine i svakih pet godina nakon toga, osim ako Konferencija strana koja deluje u svojstvu sastanka strana u Sporazumu iz Pariza ne odluči drugačije.
3. Ishod Globalnog preseka stanja pružiće Stranama obaveštenje, na način koji odgovara njihovim nacionalnim okolnostima, o aktivnostima i podršci u skladu sa relevantnim odredbama Sporazuma, kao i o jačanju međunarodne saradnje u pogledu borbe protiv klimatskih promena.

Član 15.

1. Uspostavlja se mehanizam koji olakšava sprovođenje i promoviše poštovanje odredaba ovog Sporazuma.

2. Mehanizam iz stava 1. ovog člana činiće odbor čiji su članovi stručna lica i koji će pružati podršku i funkcionisati na transparentan način, štitići interese i ne propisivati kazne. Odbor će posebnu pažnju posvetiti pojedinačnim nacionalnim karakteristikama i okolnostima Strana.

3. Odbor će funkcionisati u skladu sa modalitetima i procedurama koje će, na svom prvom zasedanju, usvojiti Konferencija strana koja deluje u svojstvu sastanka strana u Sporazumu iz Pariza i izveštavaće Konferenciji koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza na godišnjem nivou.

Član 16.

1. Konferencija strana, najviši organ Konvencije, služiće kao sastanak Strana ovog sporazuma.

2. Strane Konvencije koje nisu Strane potpisnice ovog sporazuma mogu da učestvuju kao posmatrači u toku svakog zasedanja Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza. Kada Konferencija strana služi kao sastanak Strana potpisnica ovog Sporazuma, odluke donete na osnovu ovog Sporazuma odnosiće se samo na Strane potpisnice ovog Sporazuma.

3. Kada Konferencija strana služi kao sastanak Strana ovog Sporazuma, svakog člana Biroa Konferencije strana koji predstavlja stranu Konvencije ali koji u tom trenutku nije Strana potpisnica Sporazuma, zameniće dodatni član imenovan od strane Strane potpisnice Sporazuma.

4. Konferencija strana koja služi kao sastanak strana Sporazuma iz Pariza redovno će proveravati implementaciju Sporazuma i, u okviru svog mandata, donositi odluke neophodne za promociju efikasne implementacije. Konferencija će vršiti funkcije dodeljene Sporazumom i:

(a) uspostaviće pomoćna tela koja smatra neophodnim za sprovođenje Sporazuma;

i

(b) vršiti ostale funkcije koje mogu biti neophodne za sprovođenje Sporazuma.

5. Poslovnik Konferencije strana i finansijske procedure u skladu sa Konvencijom primenjivaće se shodno principu *mutatis mutandis* u skladu sa Sporazumom, osim ako Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza drugačije ne odluči konsenzusom.

6. Prvo zasedanje Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza sazvaće Sekretarijat uporedo sa zasedanjem Konferencije strana koje će se održati po stupanju na snagu Sporazuma. Naknadna redovna zasedanja Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza održavaće se uporedo sa redovnim zasedanjima Konferencije strana, osim ako Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza ne odluči drugačije.

7. Vanredne sednice Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza održavaće se po potrebi odnosno u slučaju da Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza to smatra neophodnim ili na pismeni zahtev neke od Strana, pod uslovom da u roku od šest meseci od dana kada Sekretarijat dostavi zahtev Stranama potpisnicama Sporazuma, isti podrži najmanje jedna trećina Strana.

8. Specijalizovane agencije Ujedinjenih nacija i Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i svaka država članica ili posmatrač koji nisu Strane Konvencije, mogu učestvovati kao posmatrači na zasedanjima Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza. Zahtev svakog tela ili

agencije, bilo nacionalne ili međunarodne, vladine ili nevladine, koja je kvalifikovana za pitanja obuhvaćena Sporazumom i koja je obavestila Sekretarijat o nameri da u svojstvu posmatrača prisustvuje zasedanju Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza, može biti prihvaćen osim u slučaju da najmanje jedna trećina Strana ne uloži prigovor. Prijem i učešće posmatrača podležu poslovniku iz stava 5. ovog člana.

Član 17.

1. Sekretarijat uspostavljen članom 8. Konvencije služiće kao Sekretarijat Sporazuma.
2. Član 8. stav 2. Konvencije o funkcijama Sekretarijata i član 8. stav 3. Konvencije o dogovorima sklopljenim u vezi sa funkcionisanjem Sekretarijata, primenjuju se na Sporazum po principu *mutatis mutandis*. Pored toga, Sekretarijat obavlja funkcije propisane Sporazumom i Konferencijom strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza.

Član 18.

1. Pomoćni organ za nauku i tehnologiju i Pomoćni organ za implementaciju uspostavljeni u skladu sa čl. 9. i 10. Konvencije služiće pojedinačno i kao Pomoćni organ za nauku i tehnologiju i Pomoćni organ za implementaciju ovog Sporazuma. Odredbe Konvencije koje se odnose na funkcionisanje ova dva tela primenjuju se na ovaj Sporazum po principu *mutatis mutandis*. Zasedanja Pomoćnog organa za nauku i tehnologiju i Pomoćnog organa za implementaciju ovog Sporazuma održavaće se uporedo sa sastancima Pomoćnog tela za naučne i tehnološke savete odnosno Pomoćnog tela za sprovođenje Konvencije.
2. Strane Konvencije koje nisu potpisnice Sporazuma mogu da učestvuju kao posmatrači na svakom zasedanju pomoćnih tela. Kada pomoćna tela služe kao pomoćna tela Sporazuma, odluke na osnovu ovog sporazuma mogu da donose samo Strane potpisnice Sporazuma.
3. Kada pomoćna tela uspostavljena u skladu sa čl. 9. i 10. Konvencije obavljaju svoje funkcije u vezi sa pitanjima koja se tiču Sporazuma, svaki član Biroa ovih pomoćnih tela koji predstavlja stranu Konvencije, ali, u tom trenutku, ne i stranu potpisnicu Sporazuma, biće zamenjen dodatnim članom kojeg će među sobom izabrati Strane potpisnice Sporazuma.

Član 19.

1. Pomoćna tela ili drugi institucionalni okviri uspostavljeni Konvencijom ili na osnovu Konvencije, osim onih koji su navedeni u Sporazumu, služiće ovom sporazumu po donošenju odluke Konferencije strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza. Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza definišaće funkcije pomoćnih tela ili okvira.
2. Konferencija strana koja će istovremeno služiti i kao sastanak država potpisnica Sporazuma iz Pariza može pružati dalje smernice pomoćnim telima i smernice za institucionalne okvire.

Član 20.

1. Ovaj sporazum će biti otvoren za potpisivanje i ratifikaciju, prihvatanje ili odobrenje od strane država i regionalnih organizacija za ekonomsku saradnju Strana Konvencije. Biće otvoren za potpisivanje u sedištu Ujedinjenih nacija u Njujorku od 22. aprila 2016. do 21. aprila 2017. godine. Nakon toga, ovaj sporazum će biti otvoren za pristupanje po isteku datuma za potpisivanje. Instrumenti ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja deponuju se kod depozitara.

2. Svaka regionalna organizacija za ekonomsku saradnju koja postane Strana ovog Sporazuma, a da ni jedna od njenih država članica nije Strana u Sporazumu, obavezana je svim odredbama ovog sporazuma. U slučaju regionalnih organizacija za ekonomsku saradnju čije su jedna ili više država članica potpisnice Sporazuma, organizacija i njene države članice odlučuju o pojedinačnim odgovornostima u pogledu obavljanja svojih obaveza prema Sporazumu. U takvim slučajevima, organizacija i države članice ne mogu istovremeno da ostvaruju prava iz ovog sporazuma.

3. U svojim instrumentima ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, regionalne organizacije za ekonomsku saradnju navode obim svoje nadležnosti po pitanjima iz ovog sporazuma. Ove organizacije takođe obaveštavaju depozitara, koji obaveštava Strane, o svakoj suštinskoj izmeni u obimu njihovih nadležnosti.

Član 21.

1. Ovaj sporazum stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma kada je najmanje 55 strana Konvencije, koje su odgovorne za najmanje 55 procenata ukupne globalne emisije gasova sa efektom staklene bašte, deponuje svoje instrumente ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

2. Samo za svrhu stava 1. ovog člana, „ukupna globalna emisija gasova sa efektom staklene bašte“ označava poslednju aktuelnu količinu saopštenu na dan ili pre datuma usvajanja Sporazuma od strane potpisnica Konvencije.

3. U slučaju da država ili regionalna organizacija za ekonomsku saradnju ratifikuje, prihvati ili odobri ovaj sporazum ili mu pristupi nakon ispunjenja uslova navedenih u stavu 1. ovog člana, ovaj sporazum stupiće na snagu tridesetog dana nakon deponovanja za tu državu ili regionalnu ekonomsku organizaciju instrumenta ratifikacije, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja.

4. Za svrhe stava 1. ovog člana, svaki instrument koji deponuje regionalna organizacija za ekonomsku saradnju neće se računati kao dodatak na instrumente koje su deponovale države članice ovih organizacija.

Član 22.

Odredbe člana 15. Konvencije o usvajanju i izmenama aneksa Konvencije primenjuju se na ovaj Sporazum po principu *mutatis mutandis*.

Član 23.

1. Odredbe člana 16. Konvencije o usvajanju amandmana i aneksa Konvencije primenjuju se na ovaj Sporazum po principu *mutatis mutandis*.

2. Aneksi čine sastavni deo Sporazuma i, osim ako nije drugačije predviđeno, upućivanje na ovaj sporazum predstavlja istovremeno upućivanje na svaki od njegovih aneksa. Takvi aneksi su ograničeni na liste, formulare i svaki drugi materijal deskriptivne prirode koji je naučnog, tehničkog, proceduralnog ili administrativnog karaktera.

Član 24.

Odredbe člana 14. Konvencije o rešavanju sporova primenjuju se na ovaj Sporazum po principu *mutatis mutandis*.

Član 25.

1. Svaka Strana imaće jedan glas, osim u slučajevima predviđenim stavom 2. ovog člana.

2. Regionalne organizacije za ekonomsku saradnju, u pitanjima koja su u njihovoj nadležnosti, ostvaruju svoje pravo glasa brojem glasova koji je jednak broju njihovih

država članica potpisnica Sporazuma. Takva organizacija neće ostvariti svoje pravo glasa ukoliko ga ostvari neka od njenih država članica, i obratno.

Član 26.

Generalni sekretar Ujedinjenih nacija je depozitar ovog sporazuma.

Član 27.

Nikakve izmene ne mogu biti stavljene na ovaj sporazum.

Član 28.

1. U svakom trenutku tri godine od datuma stupanja na snagu Sporazuma za neku Stranu, ta strana može da se povuče iz ovog sporazuma pisanim obaveštenjem depozitaru.
2. Svako takvo povlačenje stupa na snagu nakon isteka jedne godine od datuma prijema obaveštenja o povlačenju od strane depozitara ili nekog kasnijeg datuma koji može biti preciziran u obaveštenju o povlačenju.
3. Svaka Strana koja se povuče iz Konvencije smatra se da se povukla i iz ovog sporazuma.

Član 29.

Original ovog sporazuma, čiji su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španski tekstovi jednako verodostojni, depovani su kod generalnog sekretara Ujedinjenih nacija.

SAČINJENO u Parizu dvanaestog dana decembra dvehiljadepetnaeste godine.

KAO POTVRDU TOGA, dole potpisani, propisno ovlašćeni u tom smislu, potpisali su ovaj sporazum.

Član 3.

Za sprovođenje međunarodnih obaveza preuzetih ovim sporazumom nadležno je ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine.

Član 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije – Međunarodni ugovori”.